

BALÁZS SÁNDOR

Létszelencék

Kovács Péter Balázs [KPB] tárlata

BALÁZS SÁNDOR (1967) Budapest

A cím többnyire alkalmi. Utóbb kiderülhet, létezik az elsónél, a korábbinál jobb, adekvátabb, a körülményeket, a viszonyokat, a történéseket tartósabban, szemléletesebben lefedő – persze csak akkor, ha visszatérünk rá. A cím, mondjuk, legyen analogikus, tehát valamit követő, netán beelőző. *Létszelencék*.

Egy vagy néhány tárgyat szemlélünk, mialatt, a rápillantások sorozata közben néha el is veszítjük őket. Évekkel korábban Kovács Péter Balázssal valami hasonló történhetett meg. Rendhagyó, ahogy belekapaszkodik a tárgyakba. A helyzet egyszerű, persze felismerése leleményességet, találékonyságot igényel. Előbb valamelyest hűséges képét adta tárgyainak, ám aztán, idővel fantáziája elragadta: olyasmit látott tárgyaiba, amely tárgylétükből nem feltétlen következő. Például hogy emberi körülmények és állapotok, kapcsolatok és viszonyok prezentálásának lehetőségét hordozzák. A különböző ülő- és fekvőalkalmatosságok, szerkezeti felépítésük, két oldalukon a jellegzetes formában történő lezárás az emberi jelenlét képzetét ébreszti, s e gyanút maga az alkotó erősíti meg. Például a *Viszonyok* sorozat emberalakjai éppen olyan pozícióban mutatkoznak meg, miként a kerevetek kéztámlái. Formai hasonlóságuk ugyan nem azonosítja, de egymás rokonságába tereli őket.

KPB látenszen, már kezdetben, eleve számolt azzal a kettősséggel, azzal a játéktérrel, amelyet a bútordarabok közvetíthetnek: hogy nem csupán tárgyak lehetnek. Az alaphelyzet függőségét felnyitotta, részben antropomorfizálta, olykor költői módon egy képi metafora részévé avatta a bútorokat, s ezzel emberi viszonyok, sőt viszonyrendszerek sokféleségének ágyazott meg.

Ezen a ponton már semmi sem egészen az, ami: valami egészen másnak, a tárgyi világba tagozódó, de ott külön univerzumot megnyitó személyességnek és személyköziségnek a tere, konstellációk hosszú példatárának helyszíne.

Bútorok vagy személyek, terek vagy helyszínek jelennek meg? – olykor jócskán bizonytalankodhatunk.

És a kísérlet sokszori: nem annyira a formaadásra, mint inkább az általa megszólíthatóra. Hátterében újabb és újabb szemléletek lehetőségei vetődnek fel, s ezek sorozatokká érnek. Ám ettől lényegesebb, hogy a megismételt formaaktusokban mindig benne rejlik a kérdés, a rákérdezés gesztusa egyre nyilvánvalóbb lett. Hogy mi történik itt, középen, köztünk?

Jelen tárlat nagyjából egyetlen motívum s annak kiterjesztése köré fonódik. Karosszékek, kanapék, szelencék. Könnyed és szelíd akvarellek, csak enyhén színesek. Az életműben folyamatosan keletkeznek mint kezdeti nyomok, hogy változataik utóbb akril-vászon alkotásokban nyerjenek utópontot mint sokkal inkább terhelt viszonyok.

A fűrészmotívum előképe, mint indaszerűen elnyújtott karmokat lezáró tüskék folyama már a nyolcvanas évek munkáin megjelentek. A bútorformában, annak építőegységei között a fűrész eleinte csak összekötőelemként jelent meg, hogy aztán rendkívül szélesen értelmezett alkotószándék kifejezője legyen. A forma csaknem változatlanul ugyanaz vagy alig kilengő, ellenben az, amivé válik az egyes munkák képegységében – szerteágazó tartalmak hordozója. A *Dialógus* sorozat képein valami kezdetiség érhető tetten, az *Őrlődésben* inkább a végkifejlet.

A motívumként, olykor figuraként vagy annak kezdeményeként értett karfák helyzete és jellege mintegy kívánja, hogy valamilyen dialógust folytassanak, ám ennek természetére a köztük húzóódó tér mutat rá. Jó esetben dialógust folytatnak, s ilyenkor a valamiféle konszenzus csupán előfeltétele,

A kiállításon elhangzott megnyitószöveg szerkesztett változata, Piano Art Cafe, Budapest, 2018. november 3.

KOVÁCS PÉTER BALÁZS (1955) Budapest

nem pedig végcélja egymás értésének. Mert a dialógus itt kezdődik. Ám amit e munkák többségében látunk, az inkább egyezés a nem egyezésben.

Nem csupán a képek tárgya, de maguk az egyes művek, terük és helyszínük – kisebbek és nagyobbak egyaránt: szelencék. KPB képszelencéket, mi több, egymásra záruló cellák képeit készíti. Összezárv a közepet, amely tudatos és öntudatlan akaratok, indulatok és szándékok kiáradásának helyszíne.

A befogadó csaknem félve tekint e képekre, intimitásukat nehogy megsértse. A tárgyakét, befoglaló terükét, amelyek nem válnak, nem válhatnak el egymástól, mert egymás nélkül nem létezhetnének. Térteremtő tárgyak és tárgyteremtő terek. E függőség feloldhatatlan. S ha e tárgyak emberek, mi több, személyek, személyiségek – a dimenziók szélesen kitárulkoznak. Biotóp életterek, az emberi létezés kísérleti szelencéi. Kicsi magányok nagy távlatai. Persze többnyire ketten, kettősségben, az én és a te személyességében vagy éppen társas magányában jelennek meg. Ugyan KPB művészete harmóniakereső, de mivel ennek hiánya nyilvánvalóbb, csak a keresés, a rá irányuló gesztus vagy alkotói intenció folytonos. Az utóbbi években élesebben megjelenő fény nem diadalmas, a fénykép fordítottja a klasszikusnak. Kereső fény, amely inkább vakító, mint világító. Fényeffektus, de benne vagy általa sem láthatjuk tisztábban, hogy mi lesz e helyzetek és arányok, az egymásba fojtó viszonyok végkifejlete. Így ha KPB munkái valakiben az idill képzetét keltenék, az kesernye idill. Ellenére annak, hogy a szimmetriába mozdító fények centrálisak, a bútorok/személyek között nyílnak fel. A közöttiben, a közöttiségben. A boldogság fénye volna? Nem! Mindössze annak jelzése, hogy a lét gyarapítható egymásban. Végtevére is annak reménye, hogy ha viszontagságos viszonyok között is, de van, hogy létezik: a Másik.

A másik, aki talán az utolsó vendég – és talán az első is. Későn távozó, és minden bizannyal korán érkező. Visszatérőn kitartó. Mintha el se ment volna. Mert szenvedélye az ottlét, az éppen olyan atmoszféra, mint egykori költőknek és íróknak, kik naphosszat kávéházakban üldögéltek, miközben Bubi (Beamter Jenő) vagy Chappy (Orlay Obendorfer Jenő), akár Tabányi Mihály is játszhatott, esetleg Fényes Kató énekelt Martiny Lajos zenekara kíséretében – hogy e hely szellemét is ápoljuk.

KPB hasonló visszatérő: rajzol és fest, tárgyakkal szervál új alakot, egyidejűleg persze viszonyainkat szemlézgeti.

Közben valamiben, valamitől, valami között: nyilván maga is őrlődik, töpreng és várakozik. Leginkább a felett, hogy miként oldja meg témacentrumát: a közepet, a köztest, a közöttiséget; ami ott, abban történik, megtörténhet. Ezt rajzolja, festi körül: a mondhatatlant, a nehezen közvetíthetőt, az elégségesen sosem kifejezhető környezetét. Mindig csak ezt.

Másképpen: a létezőt a megragadhatatlan lét helyett.

KOVÁCS PÉTER BALÁZS (KPB), Rajz (Felőrlődés), 2017

